

Aleš Balšánek: Fašistické hnutí v Československu ve dvacátých a třicátých letech 20. století.

Oponentský posudek bakalářské práce.

Již samotný vstupní komentář autora, v němž označil tématem hlouběji zaujaté specialisty za úzkou skupinu nadšenců, svědčí o tom, že jej považuje za nedostatečně zpracované. Což zní značně neuctivě zejména vůči Pasákově knize, na niž autor tak často odkazuje. Práce přitom nemá ambici zaplnovat bílé místo na mapě, soustřeďuje se na výzkum ‚ideologických a především strukturálních kořenů fašistického hnutí v Československu‘ (s. 7). V rámci zadání byly stanoveny tři hypotézy, které nicméně usvědčují autora buď z nedostatečné orientace v tématu, ale spíše z nepochopení podstaty hypotézy. Přinejmenším dvě z nich se totiž jeví v rámci výzkumu tématu daleko spíše jako postuláty – roztržitost českého fašismu jako příčina jeho neúspěchu (ostatně v průběhu textu již s touto ‚hypotézou‘ pracuje jako s obecně známou skutečností – s. 17); osobnost R. Gajdy jako potenciální integrující faktor českého fašismu a konečně hypotéza, která skutečně může představovat základ pro zajímavý výzkumný úkol – kontraproduktivní dopady pokusů o násilné převzetí moci.

V samotné práci autor prokazuje dobrou orientaci v tématu. Daří se mu úspěšně plnit hlavní zadání, které si vytknul v jejím úvodu, totiž popis ideologických a strukturálních kořenů československého, resp. českého fašismu. Na jedné straně tak vyniká v popisných, přehledových pasážích práce jeho nadhled nad tématem, na straně druhé se spokojuje s tímto pocitem jistoty. Tím si logicky zužuje prostor pro analýzu. Autor předeslal kompilační ráz své práce, ten dodržuje a předkládá v tomto duchu kvalitní zpracování, kterému nicméně chybí hlubší analytická ambice. Nedostatek vůle či odvahy k samostatné analýze je možno sledovat i v detailu. Již na s. 14 zaznamenává Balšánek pozoruhodný názorový rozptyl odborné diskuse kolem otázky pozice fašismu coby ideologického proudu. ‚Je zajímavé, že badatelé mají často značně rozdílné pohledy a názory na pokusy o identifikaci fašismu, na jeho původ a obsah.‘ – Nicméně zůstává opět u přehledu názorů a námětů, nepřistupuje k jejich rozkrytí či domýšlení a nezaujímá ani vlastní pozici v této diskusi. To je škoda, neboť v průběhu celého textu prokazuje dobrou znalost tématu, jistý potenciál pro hlubší rozbor některých jeho aspektů, který by jeho práci nepochybně ještě více prospěl.

Obecně však v mém hodnocení Balšánkovy práce převažují pozitiva nad negativy. Balšánkovy znalosti k tématu jsou na velmi dobré úrovni, navíc prokazuje schopnost pracovat s množstvím různorodých informací, orientovat se v různých zdrojích a vhodně akcentovat informace a argumenty,

kteřé vyhovují jeho koncepci. Sama koncepce je dobře nastavená, vyhovuje tématu a zachovává kontinuitu výkladu. V důsledku toho působí text značně kompaktním dojmem a samotný výklad přesvědčivě a logicky.

Po formální stránce je třeba autorovi vytknout, že ne vždy využívá správně poznámkový aparát. Jednotlivé poznámky buď odkazují uvedené fakty, citáty apod. ke zdrojům, anebo doplňují formou vysvětlivek užitečné, ale pro text zatěžující informace. Autor nicméně zařazuje do poznámek řadu informací, které nejen velice těsně souvisí s textem, naopak často tvoří součást základní argumentační linie a jen ze stylistické neobratnosti jsou svedeny mimo samotný text (viz např. pozn. 4, s. 12 při výkladu podstaty italského fašismu).

Aleš Balšánek nepochybně splnil nároky kladené na tento typ prací a z toho důvodu doporučuji připustit práci k obhajobě. S ohledem na uvedené navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Petrohradě, 9. září 2012

posudek vypracoval

Doc. Mgr. Vratislav Doubek, Dr.